

קורפו והחאר-אקירי

המופלא, ולא היה חכם גדול גם בנעוריו. ואילו השילטון בארץ הוא בידי בני שנות ה-60 המוקדמות, ואינו רואה שהגיל משפיע על יכולתם, לטובה או לרעה. כפי שהם היום, הם היו תמיד. כל המחשבות האלה באו לי בשעה שעמדתי השבוע על קיבו של עלי נפתלי. בחודשים האחרונים של חייו ביקש ללמוד את תרבות ספרד. נראה שזה לא הספיק.

כבוד השר והקטינה

מראיין א': כבוד השר, אני מודה לך על שהואלת לבוא לאולפן שלנו. אפתח בשאלה הראשונה: מה רעתך על חילופי הדברים בישיבה האחרונה של הממשלה?

השר: למען האמת, לא שמעתי אותם. לא יכולתי להתרכז, מפני שבבוקר בא אליי חוקר-המישטרה וחקר אותי על בעילת קטינה. לכן אני לא יכול להשיב לך.

מראיין ב': טוב, אז אולי אתה יכול להגיד לנו מה היתה עמתך לגבי רוח בייסקי?

השר: רוח בייסקי? הוא הכניס אותי למצב די מכיך, מפני שבבחירות האחרונות נתן לי מנהל הבנק, מר פלוגי, תרומה של חצי מיליון דולר. אז איך אני יכול עכשיו לדרוש לפטר אותו? התשובה שלי היא: אין תגובה.

מראיין ג': אם כן, נעבור לענייני ביטחון. המצב בדרום-לבנון משביע את רצונך?

השר: בדרך כלל כן. אומנם, הנהג שלי הביא לי סוליה של חשיש שלא היה שווה הרבה, אבל זה לא לעניין. בדרך כלל המצב בסדר.

מראיין א': אולי נדון קצת במצב במפלגתך. האם... וכן הלאה.

התיאור הזה מוגזם. במיקצת, אך הוא משקף את השיטה. שתי שיטות, ליתר דיוק.

שיטה א': המראיין רושם לעצמו מראש שורה של שאלות. הוא מציג שאלה, בהבעה של חשיבות רבה. בעת שהמראיין משיב, אין המראיין מקשיב. הוא מנסה לזכור את השאלה הבאה, ומציץ מדי פעם בנייר המונח לפניו. משום שאינו מקשיב, וגם פוחד פחד-מוות לטעות מן השאלות שהכין לעצמו מראש, אין הוא מסוגל לברר את הדברים שהמראיין מעלה בתשובתו. הוא פשוט מתעלם מן התשובה, וממהר להמשיך.

שיטה ב': יש יותר ממראיין אחד. זה מסבך את העניין עוד יותר. כל אחד משלושת המראיינים הכין לעצמו שאלות חכמות מראש, והוא דבק בהן בנחישות של פלדה. הוא חרד שמא המראיינים האחרים יגנבו לו את הזמן ואת ההצגה. על כן הוא תובע לשמור על התור שלו. אם המראיין משיב למראיין א' תשובה מעניינת, או מתחמקת, ויש צורך ללחוץ עליו — אין מראיין א' יכול לעשות זאת, גם אילו רצה. מראיין ב' תובע בחוסר-סבלנות את רשות-הדיבור. התשובה נשאת תלויה באוויר.

זה בולט במיוחד בתוכנית מוקד, אבל זה קיים גם בראיונות רבים אחרים של הטלוויזיה. שום דבר אינו מתברר עד הסוף. המראיין הרם יכול להתחמק בקלות מכל עניין, לברוח משאלות לא-נעימות ולהפוך את הראיין לתשדיר-שרות. גם כשהוא מעלה נושא מעניין — וגם זה יכול לקרות — אין איש מן המראיינים מעוניין להמשיך בנושא זה.

אני מציע לבטל את כל התוכניות האלה, להושיב מראיין-יחיד מול המראיין, ולהגיד לאיש הזה להקשיב לתשובות וללחוץ על המראיין, באדיבות אך בתקיפות, עד שתתקבל תשובה אמיתית. את השאלות הרשומות-מראש אפשר לשמור כרזווה, כדי שלא תהיה לפתע הפסקה מכיכה.

מראיין טוב הוא זה שאינו משתמש בשאלות שהכין מראש.

דוקטרינת פרס

הצניעות של שימרון פרס תהרוג אותו באחד הימים. אין לה גבול.

הנה העלה פרס רעיון מהפכני, שיש בו כדי להפוך על פיהן את כל השיטות הדיפלומטיות שהיו הנהיגות בעולם מאז שחר ההיסטוריה. רעיון מתוחכם מעין כבודו, שרק מוח מכריח כשלו היה בכלל מסוגל להמציאו. אך הוא מצטנע ואינו תובע לעצמו פרס-נבל.

זה הרעיון: במשאומתן בין שני צדדים יריבים, כל צד יבחר בנציגות של הצד שכנגד.

ממשלת-ישראל תבחר בנציגי העם הפלסטיני, שאיתה היא תנהל משאומתן, פלסטינים "אותנטיים", שהם לדעת ישראל שוחרי-שלום, מתונים, שונאי-טרור וציונים טובים.

מובן שפרס מבין שכל נוהל דיפלומטי מבוסס על הדדיות. כלומר: יאסר ערפאת יבחר בנציגי ישראל, ישראלים אותנטיים, שהם לדעתו שוחרי-שלום, מתונים, שונאי-מילחמה, המבינים את בעיות העם הפלסטיני.

המצאה גדולה: אני כולה בעדה, אולי אצילית, בדרך זו, להשתחל לתוך המישלחת הישראלית.

וכי איזה סיכוי אחר יש ל?

בארץ מה שהערכים עוללו לאבותיהם במארוקו. יום נקם ושילם הגיע.

עכשיו ביקר שימרון פרס אצל חסן, מלך מארוקו. הלכבות נפתחו, ותיקיה-העדה העלו ויכרונות. המומחים פירסמו את האמת. והנה: לא שחישות, לא התעללות, לא רדיפות. כמשך מאות בשנים היו קיימים יחסים יפים בין יהודים ומוסלמים במארוקו. סימביוזים תרבותי בספרד ובמערב. בית-המלוכה השריפי היה פטרונם של היהודים והגן עליהם. כך עשה מוחמד ה-5, אביו של חסן, בשעה שהנאצים שלחו מישלחות למארוקו והעלו חרם בידיהם, וכך עשה חסן עצמו, שאיפשר עליה חופשית לארץ.

בחודש האחרון שמענו סיפורים אינספור מפי יוצאי-מארוקו על שכנים מוסלמים חביבים, על חוויות בבתי מוסלמים, על ידידותיות ואהבות, והגוסטלגיה שופעת.

אולי זה קצת מוגזם. אולי זה לא היה תמיד לגמרי כך, אך דבר אחד ברור כשמש: התמונה הקודמת היתה שיקרית מעיקרה, המצאה ודונית של תעמולת-כוכב ארסית. ואם זה היה שקר גם — אולי כדאי לבדוק גם סיפורים אחרים, המקובלים כיום בארץ כאמיתית קדושות?

רצח בגימלאות

ידידי עלי נפתלי מת לפני חודש מהתקף-לב פיתאומי וראשון. הוא צנח כרחוב ונפטר בו במקום.

כמשך עשרות בשנים היה עלי בנקאי, ובשנים האחרונות היה מנהל של סניף חשוב של בנק. בגיל 65 הוצא לגימלאות. כמקובל.

איני יכול להימלט מהמחשבה שיש קשר בין שני הדברים: היציאה לגימלאות והמות. ראיתי זאת פעמים רבות בחיי: אנשים שהם במלוא פריחתם בגיל 65, בעלי כושר גופני ונפשי, קמלים כמו פרחים ונפטרים זמן קצר אחרי יציאתם לפנסיה. אפשר לקרוא לזה "תיסמונת גולדה מאיר".

על כך נכתבו ספרים רבים, מאמרים ומחקרים. כשהאדם מרגיש שאינו ררוש עוד לאיש, שאין לו תוכן בחיים, קורה משהו גם בגופו. הוא מתנוון ומת, כאילו רצה להתאבד. רבים כלל אינם רוצים לצאת לגימלאות. הם מרגישים שהם הגיעו לשיא יכולתם, שנסיון רבי-שנים מעניק להם יתרון על פני אנשים צעירים יותר. הם מגורשים מעבודתם כמות, כדי לפנות מקום לצעירים, ואולי גם מתוך ריעה קדומה עתיקה נגד כושר-השיקול של קשישים.

מהפכן יכול היה לומר: מדוע לא להפוך את הסדר? מדוע לא להוציא לפנסיה רווקא את הצעירים — נגיד מגמר שרתם הלאומי ועד גיל 30? שיהגו להם מן החיים. יתובטבו להם בעולם, ילמדו על חשבון הכלל — ואז, בגיל 30, ייכנסו לעול העבודה ויעברו כל עוד יש להם כוח וחשק.

גם אם לא נפליג ברמיזות כאלה, צריכים למצוא פיתרון לבעיה ההופכת את ההוצאה לגימלאות להוצאה להורג.

הבעיה היא שקשה מאוד לפתוח בחיים חרשים בגיל 65, מי שיש לו תחביב, הקרוב מאוד לליבו, יכול להתמסר לו אחרי גיל זה. אך מי שאין לו, מי שהתרכז כמשך כל ימי חייו בעבודתו כלבד (פוליטיקאים, למשל) — מה יעשה כאשר לפתע הכל נשטט מידיו?

הייתי מציע שבשלב מסוים — נניח בגיל 60 — יתחיל אדם כזה להיקלט במערכת של ייעוץ וקורסים כדי להכשיר אותו לשלב הבא בחייו ולעזור לו להחליט במה הוא רוצה לעסוק לאחר מכן. זה יכול להיות תפקיד של משרד-העבודה, או משהו משותף למישרד העבודה והחינוך.

יש אנשים המבקשים ללמוד. יש אנשים המבקשים לפעול. יש כאלו אסבורד גמור: השרותים הוציאלים במדינה מתמוטטים מפני שאין כסף לשלם לעובדים, ואילו בארץ מסתובבים רכבות רבות של קשישים וקשישות, בעלי נסיון וידע, כמלוא הכושר ואין להם מה לעשות. למה לא נטיל עליהם חלק נכבד מן השרותים האלה?

היכולת והשכל אינם פונקציה של גיל, ובוודאי לא בצורה אחידה. רונלד רגן הקשיש הוא בעל יכולת רבה, למרות גילו

שרהתחברה היפאני התפטר, לפני כמה שנים, מפני ששני מטוסים התנגשו בשמי יפאן. לפני דור, הוא היה מבצע חארא-קירי.

איש לא טען כי אותו שר אשם בתאונה. אבל עליו היתה מוטלת האחריות, והוא הסיק את המסקנות.

השבוע הופיע חיים קורפו ארוכות בטלוויזיה. 20 הרגים בתאונות-הרכים בשבוע אחד זורו לו לקבל פירסום רבתי. ובשביל פוליטיקאי, פירסום זה הכל.

קורפו לא היכה על חסא. מי שהקשיב לו, לא יכול היה להתרשם בכל צורה שהיא שמוטלת עליו אחריות למשהו. שלא לדבר כלל על אשמה במשהו.

כאשר מיספר התאונות יורד, שריהתחברה תובע לעצמו את כל הזכות. כאשר מיספר ה-תאונות עולה הוא מצביע על האשמים. "הנהגים" כולם, כיי שות אחת, אשמים.

אבל חיים קורפו יושב על כס שריהתחברה מזה קרוב ל-10 שנים. תקופה ארוכה מאוד. איך הוא מעז בכלל להכריז "צריכים" לעשות כן ו"צריכים" לעשות כן-וכן? אם "צריכים" — מדוע לא עשה זאת במשך 10 שנים? האמת הפשוטה היא שחיים קורפו הוא שריהתחברה כושל, שטרהבנה וחסר-מעש. עסקן המתאים לסניף חרות בירושלים. שעוריה המהלכת על שתיים (אך הנוסעת על ארבע) בתפקיד שריהתחברה.

על מה הוא מדבר עכשיו? "צריכים..."

"צריכים" להזיל את מחירי מזגני-האוויר. ארטיטו הוא יוריד את המיסים. אבל את הרישה הזאת השמיע מי שהשמיע (אני, במיקרה) בכנסת לפני 17 שנים. במשך השנים הושמעה ררישה זו שוב ושוב. היכן היה כבוד השר במשך כל השנים האלה? כמה היו צריכים למות כדי שיבין סודיטוף כי ארץ-ישראל שוכנת באיזור סוביטרופי? "צריכים..."

השר שואל כועס: מדוע הפסיקה הטלוויזיה לשרר תוכניות הדרכה לנהגים? מדוע הפסיק הרדיו?

ובאמת, מדוע? מה עשה השר כדי שיהיה אחרת? גם ההדרכה בטלוויזיה היתה שיעון שלי. הלהקות הצבאיות מילאו את הדקות ה"ריקות" בטלוויזיה, המוקדשות בחול לפירסומת. הטררתי עד בוש את מנהלי רשות-השידור, תחילה את יצחק ליבני ואחר-כך את טומי לפיד. לבסוף זה התבצע, וזה היה טוב. הדרכה אמיתית. לקחים שחדרו ללב ולשכל.

אחר-כך זה הופסק. מדוע? שרים אחרים רחפו תשדיר-שרות, שמילאו את החללים. מעדני-חלב. איכות-חיים בקרני-אריאל.

אבל הדרכה לבטיחות בכבישים? יוק. "צריכים..." השר מתנגד להטלת ההובלה לחגור חגורות-בטיחות בערים. כל ילד מכין שזה יציל חיים רבים. תבעתי להנהיג חובה זו עוד לפני 19 שנים. הנהיגו אותה בכבישים הבינעירוניים. לא בכבישים עירוניים. למה? ככה. קורפו יודע, שהציבור לא יוכל לעמוד בזה. קישקוש.

וכן הלאה. והרי אני אינני מומחה לתחבורה. אני רק נוסע בכביש ומסתכל. יש מומחים. הם הציעו הצעות. מה עשה כבוד השר? "צריכים..."

אבל השר מצטיין כריבור על "הנהגים". הכל מצטיינים בריבורים על "הנהגים". אולי כדאי הציע בכנסת הצעת-החוק לשינוי אופי האדם בכלל, והאדם הישראלי בייחוד.

זהו כולשיט. תאונות נמנעות כאשר משכללים שיטות, כלי-רכב, כבישים, אביורי-בטיחות, דרכי-הדרכה, ואת הטיפול בתאונות עצמן. זהו עניין של רמיון יוצר, של מעוף מחשבתי וכושרי-יציע.

הדוגמה הקלאסית: היו בארץ הרבה תאונות מחיריות של "כניסת" מכוניות למשאיות שעמדו בכבישים חשוכים. הנהיגו את הפס האדום הוורד. כדלילה משם נעלמו תאונות אלה. לא צומצמו — נעלמו כליל. בגלל פיסה קטנה של נייר וורד.

שרהתחברה רציני, בעל צוות מוכשר, יכול היה לצמצם את מיספר התאונות על-ידי לימוד מארצות אחרות, מחשבה וביצוע, חידוש והמצאה, ובכספים מעטים. שר כזה היה גם מוציא מדי הממשלה את הכספים הדרושים לשיכלול הכבישים. כסף לא חסר. הרי סללנו כבישים מפוארים וריקים לאורכם ולרוחבם של השטחים הכבושים, במתיכותו הנלהבת של השר קורפו. ובאותה שעה התפוררו כבישיה-המוות במדינת-ישראל.

יש אמצעים רבים לצמצום תאונות הרכים. בראש הרשימה עומד סילוקו של השר חיים קורפו. הוא לא צריך לבצע חארא-קירי. רק שיסתלק, למען השם!

הכזב הגדול

בשקט-בשקט מת אחד הכוכבים הגדולים שהתהלכו בישראל. איש לא קבר אותו רשמית, איש לא הספיד אותו. אני מתנדב לבעות זאת כאן.

במשך דור שלם התהלכו בישראל הסיפורים על הגורל המר והנורא שהיה מנת-חלקם של היהודים במארוקו, בימים ההם ובזמן הזה. שחישות, רדיפות, התעללות וזימית. השפלה נוראה.

דור שלם של יוצאי-מארוקו, שבאו כילדותם או שנולדו כבר כאן, התחנכו על בירכי הסיפור הזה. בגללו הפכו שונאי ערבים וחלוצי-הליכוד. היה מנוי וגמור עימם לעולל לערבים

קורפו